

HYVÄSTI, VARMA TYÖ

Korkeasti koulutettujen työttömyys kasvaa. Yksi irtisanotuista on espoolainen insinööri Mikael Lönnqvist. Hänelle selvisi viime vuonna, ettei koulutus enää takaa töitä Suomessa.

Teksti Hanna Jensen Kuvat Karoliina Paavilainen

PIKAPÄÄTÖKSIÄ.

Mikael Lönnqvist mietti irtisanomisen jälkeen, miksi yritykset eivät lomauta useammin vaan irtisanovat heti.

KUKA

MIKAEL LÖNNQVIST, 44

KOULUTUS Insinööri
ASU Espoossa omakotitalossa
PERHE Ekonomivaimo ja kaksi kouluikäistä lasta
HARRASTUKSET Omakotitalo, laskettelu, hiihto ja mökkeily

AIKA KULUU.

"Työnhaku on kokopäivätyötä", työtä hakeva insinööri Mikael Lönnqvist, 44, sanoo ja viittaa keskusteluun siitä, voivatko työnhakijat pitää pieniä lapsia päiväkodissa. Hänen lapsensa käyvät jo koulua.

Hakemuksia 58. Kuusi työhaastattelua. 38 kertaa "ei kiitos". Loput hakemukset odottavat jossain.

Espoolainen insinööri **Mikael Lönnqvist**, 44, on ollut työttömänä 177 päivää. Hän on yksi niistä hyvin koulutetuista insinööreistä ja kauppatieteilijöistä, jotka saivat potkut viime vuonna.

Uudelta työttömyydeltä ei ole enää turvassa kukaan. Yhä useampi irtisanottu on maisteri, insinööri tai ekonomisti.

Akava tiedotti joulukuussa, että viime lokakuun lopussa korkeakoulututkinnon suorittaneita työttömiä oli 29000. Se oli 5000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kasvua tässä on parikymmentä prosenttia.

Korkeakoulutettujen työttömyys alkoi kasvaa jo vuoden 2008 lopussa. Sen jälkeen korkeakoulutettujen työt-

tömyys kasvoi vuoden verran selvästi yleistä työttömyyden kasvua nopeammin. Vuoden 2012 alussa kasvu kiihtyi taas.

Uusi työttömyys koskettaa myös Lönnqvistin kaltaisia, alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita insinöörejä. Opistotason insinöörien työttömyys on kasvanut vuodessa 16,5 prosenttia.

Siksi Mikael Lönnqvist istuu nyt Espoon keskuksen kauppakeskuksen kahvilassa kylmän maanantiaamuna. Kahvilan ohi kävelee koululuokka, jonka seasta Lönnqvist tunnistaa oman poikansa. Hän vilkuttaa. Lapsen ovat matkalla kirjastoon. Poika tietää, että isän elämä muuttui viime kesäkuussa yhden puhelinsoiton jälkeen.

POTKUT PUHELIMITSE

Sinä kesäkuun 14. päivänä Mikael Lönnqvist teki töitä Espoossa kotikonttorissaan. Edellisenä päivänä Lönnqvist oli puhunut puhelimesta ruotsalaisen esimiehen-

sä kanssa työasioista tavalliseen tapaan. He olivat keskustelleet ruotsalaisesta avainasiakkaasta, jonka kanssa Univar oli aloittelemassa tuotetestiä. Silloin Lönnqvistin mielessä oli vilahtanut pikainen ajatus - josko hän sittenkin saisi jatkaa töitä Univarissa, joka myy kemikaaleja ja raaka-aineita teollisuudelle.

Yt-neuvottelut olivat alkaneet kuusi viikkoa aikaisemmin. Ne olivat jo toiset Lönnqvistin yt-neuvottelut Univarissa. Edellisistä hän uskoi selvinneensä ruotsin kielensä takia, mutta tällä kertaa hänellä oli tunne, että irtisanominen voisi osua omalle kohdalle. Kielitaito ei enää riittäisi.

Kun puhelin aamupäivällä soi ja ruudussa näkyi esimiehen nimi, Lönnqvist arvasi. Hänen mielessään ei käynyt, että esimies olisi voinut kertoa asian kasvotusten.

Kun esimies sanoi puhelimesta, että Lönnqvistin työsuhte ei jatkuisi ja perusteli miksi, ensimmäinen tunne oli helpotus. Nyt se oli ohi. Enää ei tarvitsisi odottaa ja

pelätä, miten yt-neuvotteluissa kävisi. Tämä oli sitten tässä, hän ajatteli.

Mutta tunne ei kestänyt kauan. Seuraavaksi ryöpsähti adrenaliini. Perkele. Mitä minä nyt teen? Miksi juuri minä? Lönnqvist ei ollut laiminlyönyt töitään. Hän oli taitava työssään ja oikein koulutettu.

Siksi hän kysyi esimieheltään uudestaan: "Miksi juuri minä?" Esimies vastasi, että Lönnqvist oli tullut viimeisenä taloon.

Lönnqvist pyysi saada syyn kirjallisena, paperilla, jossa olisi firman logo.

Hän lopetti puhelun. Hän ei noussut tuolistaan, eikä ehtinyt edes keittää kahvia.

STATUS MUUTTUU

Ensimmäisenä Lönnqvist soitti vaimolle. Vaimo ei vastannut, joten Lönnqvist lähetti hänelle tekstiviestin. Sitten hän soitti ystävälle. Ja heti perään yhdeksälle muul- ▶

KOTI PYSYI.
Mikael Lönnqvist ja hänen vaimonsa rakennuttivat omakotitalonsa kymmenen vuotta sitten.

VAIMON MIELESTÄ ANSIOLUETTELO OLI LIIAN INSINÖÖRIMÄINEN JA LYHYT.

le ystävälle. Turha pantata asiaa. Hänellä oli kiire. Hän tarvitsi töitä.

Esimies oli sanonut puhelimesta, että työvelvoitetta olisi ollut kuukausi, mutta sitä ei Lönnqvistiltä odotettu. Eikä hän töitä enää tehnyt. Hän päätti vastata puhelimeen, jos asiakkaat soittaisivat, mutta muut työnsä hän siirsi saman tien esimiehelleen Ruotsiin.

Sitten hän naputti tietokoneen hakukenttään sanan ”oikotie” ja kävi läpi kaikki työpaikat, jotka voisivat sopia hänelle. Linked.in-yhteisöpalveluun hän muutti statusensa työnhakijaksi.

Kun hän oli ehtinyt istua hetken ja miettiä, hän tajusi, että esimies oli kuulostanut vaivautuneelta. He olivat aina tulleet hyvin toimeen. Esimies oli käyttänyt Lönnqvistiä ”palloseinä” työhön liittyvissä asioissa.

Lönnqvistin kollega, joka teki samaa työtä kuin hän, sai jäädä taloon. Heitä erotti se, että kollega oli ollut ta-

lossa yli 25 vuotta.

Lönnqvistiä raivostutti. Hän kuitenkin soitti kollegalle melkein heti ja kuuli tämän äänestä, kuinka pahoillaan tämä oli Lönnqvistin puolesta. Lönnqvistiltäkin löytyi sympatiaa. Työkaverihan oli jo yli viisikymppinen. Hän itse oli sentään vasta 44-vuotias. Hän tiesi mitä tehdä.

”Aloin viilata ansioluetteloa. Uudestaan ja uudestaan. Vaimokin alkoi viilata sitä, kun pääsi töistä”, Lönnqvist sanoo.

Vaimon mielestä cv oli liian insinöörimäinen ja lyhyt. Tehtiin kompromissi. Lönnqvist kirjoitti itsestään hiukan lisää. Ansioluettelon viilaus ei ottanut loppuakseen.

Lönnqvistin kaltaiset, 1990-luvun alun laman aikaan valmistuneet nelikymppiset ovat oikeastaan tottuneet siihen, että työ voi koska tahansa lähteä alta. Kun Lönnqvist valmistui vuonna 1993 ruotsinkielisestä teknillisestä opistosta, hän oli työttömänä muutaman kuu-

kauden. Mutta silloin ei ollut perhettä elätettävänä eikä asuntolainaa maksettavana.

”Silloin pelkäsin, miltä ansioluettelo näyttäisi, kun työkokemusta oli niin vähän”, Lönnqvist sanoo.

Niihin aikoihin hän haki töitä yhdessä muiden opiskeluvareiden kanssa. ”Samoissa työnhakupiireissä liikuttiin”, Lönnqvist muistelee.

Nykyään työttömän akateemisen arki on erilaista kuin 1990-luvulla. Työtön ei halutessaan jää täysin yksin, sillä internetin verkostot säilyvät. Linked.inin kaltaisista yhteisöistä ei tarvitse poistua, vaikka työt loppuisivat, päinvastoin. Akateemisesta työttömyydestä voi keskustella jopa Vauva-lehden keskustelupalstalla.

VALMENTAJA KEHIIN

Irtisanomisen jälkeinen kesä 2012 meni vielä leppoisasti. Lapsille Lönnqvistit kertoivat isän työn menettämisestä vasta muutama päivä irtisanomien jälkeen. Lapsia asia ei tuntunut surettavan. Isä oli kotona, mahtavaa! Isä teki vähän liikaakin lasten puolesta ja huomasi itse alkavansa helposti palvella lapsia.

Sitten uravalmentaja **Tom Kivioja** soitti. Univar oli tilannut irtisanotuille työntekijöille kymmenen kerran uudelleensijoittumisvalmennuksen AS3:sta. Työelämän muutostilanteisiin erikoistuneessa AS3:ssa uutta työnhakutilannetta kutsutaan muutosprosessiksi ja sen hallintaa *job transition managementiksi*.

Lönnqvist sai oman valmentajan eli *career counsellorin*, mikä on nykyään yleistynyt tapa akateemisten työttömien irtisanomistilanteessa.

Kiviojan tehtävä oli kirkastaa Lönnqvistin minäkuva ja tukea häntä löytämään uudenlaisiakin työmahdollisuuksia. Oli tärkeää, ettei Lönnqvist miettisi vain viimeisintä työkokemustaan.

Valmentajan tehtävä on herättää toivoa, vahvistaa työnhakijaa ja käydä läpi hänen kanssaan myös menestymisiä. Psykologeja valmentajat eivät ole. He eivät myöskään korvaa työterveyshuollon palveluja, jos tilanne on vaikea.

Ensimmäisillä tapaamisilla Lönnqvist enimmäkseen puhui. Hän kertoi Kiviojalle itsestään ja tilanteestaan. Sitten he viilasivat ansioluetteloa hiukan lisää.

ET OLE AINOA

Ensimmäiset työttömyyden aiheuttamat epävarmuuden tunteet iskivät syksyllä. Kauan tätä jatkuisi? Lönnqvist huomasi, etteivät ystävät enää ottaneet työnhakua puheeksi. Sitten hän huomasi, ettei suinkaan ollut ainoa.

”Alkoi tuntua, että ympärillä yksi ja toinen koulutettu ystävä oli yhtäkkiä ilman töitä.”

Marraskuussa Lönnqvistin ystävä sanoi, ettei usko-

nut tämän saavan töitä ennen vuodenvaihdetta. Yritykset keskittyisivät saamaan tuloksen hyvään kuntoon, ja rekrytoinnit tehtäisiin vasta vuoden alussa.

”Päätin, että minulla olisi oltava koko ajan kymmenkunta työnhakutilannetta päällä”, Lönnqvist sanoo.

Hän oli jo käynyt haastatteluissa ja psykologisissa arvioinneissa. Toisinaan työpaikat menivät oman talon ihmisille, joskus tuli tieto, että paikkaan haluttiinkin diplomi-insinööri. Kun hakemus lähti elokuussa, vastaus saattoi tulla joulukuussa. Prosessit kestivät pitkään.

Jokaisen haastattelun jälkeen Lönnqvist kävi Kiviojan kanssa ansioluettelon kimppeun. He viilasivat sitä hiukan lisää.

Ei kiitos söi miestä.

”Välillä mietin, mikä minussa on vikana.”

Kivioja vakuutti, että ei mikään. Hakijoita oli vain niin paljon. Jokaista työpaikkaa haki parisataa ihmistä.

VAIMON PALKALLA

Toistaiseksi Lönnqvistit pärjäävät vaimon palkalla. Jos Lönnqvist joutuisi luopumaan omaisuudestaan, ensimmäisenä lähtisi auto.

Omakotitalonsa Lönnqvist ja hänen vaimonsa rakensivat kymmenen vuotta sitten. Siitä Lönnqvist ei halua luopua.

Hän on juonut kahvinsa ostoskeskuksen kahvilassa ja kertoo, että tällä hetkellä hän laittaa vaimonsa kanssa vähän rahaa sivuun, jos kymmenen vuotta vanha jääkaappi sattuisi menemään rikki. Yllättäviin tilanteisiin täytyy varautua.

Lönnqvist on miettinyt jopa yrittäjäksi ryhtymistä. Vain idea puuttuu.

”Vielä en ole kokeillut myöskään työtä alalla, johon minulla ei ole koulutusta. En hakenut jouluna joululahjojen pakkaajaksi”, hän sanoo. Sen sijaan Lönnqvist on tehnyt ruumiillista työtä vaimon veljen maatilalla Siuntiossa. Hän on voinut olla avuksi. On ollut tekemistä.

Lönnqvist nousee ja lähtee apteekkiin. Haastattelun päätyttyä hän lähettää ansioluettelon. Se on kahden A4:n pituinen.

”Saa kommentoida”, Lönnqvist kirjoittaa. Hän ei ole vielä väsynyt sen viilaamiseen.

ANSIOLUETTELO LEPÄÄMÄÄN

Kun haastattelusta on kulunut muutama viikko, Lönnqvist lähettää toisen sähköpostin.

”Olen saanut töitä”, hän kirjoittaa.

Tämän lehden ilmestyessä hän työskentelee jo Technical Managerina Raymarine Finland Oy:ssä, joka valmistaa vene- ja laivaelektronikkaa.

Ansioluettelo pääsee lepäämään. ■

AKATEEMINEN TYÖTTÖMYYS KASVAA

Työttömät, ilman lomautettuja

	LOKAKUU 2011	LOKAKUU 2012	MUUTOS, HENKILÖÄ	MUUTOS, %
Alempi korkeakouluaste	12 750	15 137	2 387	18,7
Ylempi korkeakouluaste	10 570	13 087	2 517	23,8
Tutkija-aste (lisensiaatit ja tohtorit)	817	919	102	12,5
Muut (ei korkeakoulututkintoa)	191 804	207 035	15 231	7,9
Yhteensä	215 941	236 178	20 237	9,4

LÄHDE: AKAVA

VAARAVYÖHYKKEELLÄ

TYÖTTÖMIEN MÄÄRÄ kasvaa tällä hetkellä kaikista ryhmistä nopeimmin ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden joukossa.

LOKAKUUN 2012 LOPUSSA työttömänä oli 13 087 ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanutta henkilöä. Tämä on 2 517 enemmän kuin vuotta aikaisemmin, suhteellinen kasvu on 23,8 prosenttia.

ENITEN OVAT LISÄÄNTYNEET työttömien filosofian (hum) maistereiden (lisäystä 28 prosenttia), diplomi-insinöörien (23 prosenttia) ja kauppatieteen koulutuksen (25 prosenttia) saaneiden työttömien määrät.

LÄHDE: AKAVA

CASINO HELSINKI ESITTÄÄ

Casino Show & Dinner
alk. 59 €

♥ Show & Dinner ♦

SINCE 2004

Best of Britain Show
show-illat:
ke-pe 6.-8.2.
ke-pe 20.-22.3.

FORK – Spin the Wheel
show-illat:
ke-pe 23.-25.1.
ke-pe 30.1.-1.2.
ke-pe 13.-15.2.
ke-pe 27.2.-1.3.
ke-pe 6.-8.3.
ke-pe 13.-15.3.
ke-pe 3.-5.4.
ke-pe 10.-12.4.
ke-pe 17.-19.4.
ke-pe 24.-26.4.
ke-pe 8.-10.5.
ke-pe 15.-17.5.
ke-pe 22.-24.5.

Liput Lippupisteestä:
puh. 0600 900 900 (1,97 € min)
joka päivä 7-22 tai www.lippu.fi

Ryhmämyynti:
sales@ray.fi tai
puh. 0100 87900 (pvm/mpm)

Kysy myös pelillistä
ohjelmaa ennen
show-illan alkua.

ray
CASINO
HELSINKI

WWW.CASINOHELSINKI.FI | MIKONKATU 19, 00100 HELSINKI | AVOINNA 12-04 | IKÄRAJA 18 | HENKILÖLLISYYS TODISTETTAVA

♦ 300 PELIAUTOMAATTIA ♦ 20 PELIPÖYTÄÄ ♦ 3 RAVINTOLAA ♦ 3 BAARIA ♦